॥ శ్రీమద్ వాల్మీకి రామాయణమ్ ॥
॥ సున్దర కాణ్డమ్ సర్గమ్ 44 ॥

హతాన్మన్త్రిసుతాన్బుద్ధ్వా వానరేణ మహాత్మనా ।
రావణ: సమ్ప్రతాకారశ్చకార మతిముత్తమామ్ ॥ 1॥

స విరూపాక్షయూపాక్షౌ దుర్ధరమ్ చైవ రాక్షసమ్ ।
ప్రఘసమ్ భాసకర్ణమ్ చ పఞ్చసేనాగ్రనాయకాన్ ॥ 2॥

సన్దిదేశ దశగ్రీవో వీరాన్నయవిశారదాన్ ।
హనూమద్గ్రహణే వ్యగ్రాన్వాయువేగసమాన్యుధి ॥ 3॥

యాత సేనాగ్రగా: సర్వే మహాబలపరిగ్రహా: ।
సవాజిరథమాతఙ్గా: స కపి: శాస్యతామ్ ఇతి ॥ 4॥

యత్తైశ్చ ఖలు భావ్యమ్ స్యాత్తమాసాద్య వనాలయమ్ ।
కర్మ చాపి సమాధేయమ్ దేశకాలవిరోధితమ్ ॥ 5॥

న హ్యహమ్ తమ్ కపిమ్ మన్యే కర్మణా ప్రతితర్కయన్ ।
సర్వథా తన్మహద్భూతమ్ మహాబలపరిగ్రహమ్ ।
భవేదిన్ద్రేణ వా స్రష్టమస్మదర్థమ్ తపోబలాత్ ॥ 6॥

సనాగయక్షగన్ధర్వా దేవాసురమహర్షయ: ।
యుష్మాభి: సహితై: సర్వైర్మయా సహ వినిర్జితా: ॥ 7॥

తైరవశ్యమ్ విధాతవ్యమ్ వ్యలీకమ్ కిమ్ చిదేవ న: ।
తదేవ నాత్ర సన్దేహ: ప్రసహ్య పరిగ్రహ్యతామ్ ॥ 8॥

నావమన్యో భవద్భిశ్చ హరి: క్రూరపరాక్రమ: ।
ద్రుష్టా హి హరయ: శీఘ్రా మయా విపులవిక్రమా: ॥ 9॥

వాలీ చ సహ సుగ్రీవో జామ్బవామ్శ్చ మహాబల: ।
నీల: సేనాపతిశ్చైవ యే చాన్యే ద్వివిదాదయ: ॥ 10॥

నైవ తేషామ్ గతిర్భీమా న తేజో న పరాక్రమ: ।
న మతిర్న బలోత్సాహో న రూపపరికల్పనమ్ ॥ 11॥

మహత్సత్త్వమిదమ్ జ్ఞేయమ్ కపిరూపమ్ వ్యవస్థితమ్ ।
ప్రయత్నమ్ మహదాస్థాయ క్రియతామస్య నిగ్రహ: ॥ 12॥

కామమ్ లోకాస్త్రయ: సేన్ద్రా: ససురాసురమానవా: ।
భవతామగ్రత: స్థాతుమ్ న పర్యాప్తా రణాజిరే ॥ 13॥

తథాపి తు నయజ్ఞేన జయమాకాఙ్క్షతా రణే ।
ఆత్మా రక్ష్య: ప్రయత్నేన యుద్ధసిద్ధిర్హి చఞ్చలా ॥ 14॥

తే స్వామివచనమ్ సర్వే ప్రతిగ్రుహ్య మహౌజస: ।
సముత్పేతుర్మహావేగా హుతాశసమతేజస: ॥ 15॥

రథైశ్చ మత్తైర్నాగైశ్చ వాజిభిశ్చ మహాజవై: ।
శస్త్రైశ్చ వివిధైస్తీక్ష్ణై: సర్వైశ్చోపచితా బలై: ॥ 16॥

తతస్తమ్ దదృశుర్వీరా దీప్యమానమ్ మహాకపిమ్ ।
రశ్మిమన్తమివోద్యన్తమ్ స్వతేజోరశ్మిమాలినమ్ ॥ 17॥

తోరణస్థమ్ మహావేగమ్ మహాసత్త్వమ్ మహాబలమ్ ।
మహామతిమ్ మహోత్సాహమ్ మహాకాయమ్ మహాబలమ్ ॥ 18॥

తమ్ సమీక్ష్యైవ తే సర్వే దిక్షు సర్వాస్వవస్థితా: ।
తైస్తై: ప్రహరణైర్భీమైరభిపేతుస్తతస్తత: ॥ 19॥

తస్య పఞ్చాయసాస్తీక్ష్ణా: సితా: పీతముఖా: శరా: ।
శిరస్త్యుత్పలపత్రాభా దుర్ధరేణ నిపాతితా: ॥ 20॥

స తై: పఞ్చభిరావిద్ధ: శరై: శిరసి వానర: ।
ఉత్పపాత నదన్వ్యోమ్ని దిశో దశ వినాదయన్ ॥ 21॥

తతస్తు దుర్ధరో వీర: సరథ: సజ్జకార్ముక: ।
కిరఞ్శరశతైర్నైకైరభిపేదే మహాబల: ॥ 22॥

స కపిర్వారయామాస తమ్ వ్యోమ్ని శరవర్షిణమ్ ।
వృష్టిమన్తమ్ పయోదాన్తే పయోదమివ మారుత: ॥ 23॥

అర్ద్యమానస్తతస్తేన దుర్ధరేణానిలాత్మజ: ।
చకార నినదమ్ భూయో వ్యవర్ధత చ వేగవాన్ ॥ 24॥

స దూరమ్ సహసోత్పత్య దుర్ధరస్య రథే హరి: ।
నిపపాత మహావేగో విద్యుద్రాశిర్గిరావివ ॥ 25॥

తతస్తమ్ మథితాష్టాశ్వమ్ రథమ్ భగ్నాక్షకూవరమ్ ।
విహాయ న్యపతద్భూమౌ దుర్ధరస్త్యక్తజీవిత: ॥ 26॥

తమ్ విరూపాక్షయూపాక్షౌ దృష్ట్వా నిపతితమ్ భువి ।
సఞ్జాతరోషౌ దుర్ధర్షావుత్పేతతురరిన్దమౌ ॥ 27॥

స తాభ్యామ్ సహసోత్పత్య విష్ఠితో విమలే–మ్బరే ।
ముద్గరాభ్యామ్ మహాబాహుర్వక్షస్యభిహత: కపి: ॥ 28॥

తయోర్వేగవతోర్వేగమ్ వినిహత్య మహాబల: ।
నిపపాత పునర్భూమౌ సుపర్ణసమవిక్రమ: ॥ 29॥

స సాలవృక్షమాసాద్య సముత్పాట్య చ వానర: ।
తావుభౌ రాక్షసౌ వీరౌ జఘాన పవనాత్మజ: ॥ 30॥

తతస్తామ్స్త్రిన్హతాఞ్జ్ఞాత్వా వానరేణ తరస్వినా ।
అభిపేదే మహావేగ: ప్రసహ్య ప్రఘసో హరిమ్ ॥ 31॥

భాసకర్ణశ్చ సఙ్క్రుద్ధ: శూలమాదాయ వీర్యవాన్ ।
ఏకత: కపిశార్దూలమ్ యశస్వినమవస్థితౌ ॥ 32॥

పట్టిశేన శితాగ్రేణ ప్రఘస: ప్రత్యపోథయత్ ।
భాసకర్ణశ్చ శూలేన రాక్షస: కపిసత్తమమ్ ॥ 33॥

స తాభ్యామ్ విక్షతైర్గాత్రైరస్రుగ్దిగ్ధతనూరుహ: ।
అభవద్వానర: క్రుద్ధో బాలసూర్యసమప్రభ: ॥ 34॥

సముత్పాట్య గిరే: శృఙ్గమ్ సమ్రుగవ్యాలపాదపమ్ ।
జఘాన హనుమాన్వీరో రాక్షసౌ కపికుఞ్జర: ॥ 35॥

తతస్తేష్వవసన్నేషు సేనాపతిషు పఞ్చసు ।
బలమ్ తదవశేషమ్ తు నాశయామాస వానర: ॥ 36॥

అశ్వైరశ్వాన్గజైర్నాగాన్యోధైర్యోధాన్రథై రథాన్ ।
స కపిర్నాశయామాస సహస్రాక్ష ఇవాసురాన్ ॥ 37॥

హతైర్నాగైశ్చ తురగైర్భగ్నాక్షైశ్చ మహారథై: ।
హతైశ్చ రాక్షసైర్భూమీ రుద్ధమార్గా సమన్తత: ॥ 38॥

తత: కపిస్తాన్ధ్వజినీపతీన్రణే
నిహత్య వీరాన్సబలాన్సవాహనాన్ ।
తదేవ వీర: పరిగ్రుహ్య తోరణమ్
క్రుతక్షణ: కాల ఇవ ప్రజాక్షయే ॥ 39॥

॥ ఇతి సున్దర కాణ్డమ్ సర్గమ్ 44 ॥